

دیگر یک را نکو میدار در دست
نگردد زنده شبدیز جهان تاز
نه طاق آباد از پیکر شکستن

چواز کف گهری افتاد و بشکست
بمیرد گر نکیساي سخن ساز
نه گهر زاید از گهر شکستن

زگشت زندگانی سیر گشته است
سپرده باد پائی را بشبرنگ
نه بیدار است، نه دراضطراب است
زمانی باد پویائی بخسبد
که بر جا تومنی شبرنگ دارد

نکاور مرک شه پیر گشته است
بنجخیرش فزوئر نیست آهنگ
نمیجنید، نهمیجوشد، نه خواب است
اگر فرمان دهی جائی بخسبد
سزد گر خواب را آهنگ دارد

به تندی گفت خسرو کای نکیسا:
سیک بی مرک شبدیز من مرد؟!
نه من گفتم، چنین فرمود پرویز!
مهدی - حمیدی

چو از بربط زدن پرداخت عیسا
چه گفتی؟ باد آتش خیز من مرد؟!
نکیسا گفت بالخنی دلاویز

قهرمان آور زمانی

یکی از شعرای روشن فکر و سلیم ذوق این زمان قهرمان پاکیین آور زمانی
ملایری - میباشد.

قهرمان از مدرسه طبیعت و دیورستان فطرت دانش آموز و سخن افروز
شده و دور از منطقه سخن و سخن شناس در گنج ده آور زمان که در دوشه فرسنگی
ملایر واقع است با زندگانی ساده دهقانی روزگار گذرا نیده و باهمه تهائی بحکم
طبیعت از سر و دن اشعار گونا گون متنوع و قطعه و غزل و تغزل و رباعی که در همه
دست تصرف طبیعی دارد کوتاهی ندارد ،

موهبت نفن گفتاری و فیض شاعری قهرمان از دیوان فطرت و جوشش افکار

(۱) شبرنگ - از اسبهای خوب خسرو پروریز بوده .

آنکار صافی و روشن وی از سرچشمہ طبیعت است .
در اشعار قهرمان شعر تازه و مضمون بدیع فراوان دیده میشود و باهم
خوبی ولطافت از ساختگی و صنعت دور و نموداری که نگاشته میشود بر راستی
دعوی ما گواه است ،

آقای قهرمان آور زمانی را نگارنده تقریباً ده سال پیش در ملایر دیده و ساعتی
چند از شنیدن سخن و شعر دلپذیر وی محظوظ و بس از آن گاهگاه اشعار وی در
در مجله ارمغان مندرج و همواره در نظرداشت که شرح حال کاملی ازوی بنگارم
بدین سبب از ایشان درخواست شرح حال و عکس برای گراور کردم تامدی پیش
ازین شرح حال در رسید و با تظار رسیدن عکس از نگارش آن شرح دست نگاهداشت
ولی اینک شرح حال بقلم وی با مختصری از آثار و نموداری از اشعار وی نگاشته
میشود و انتظار داریم که عکس ایشان زودتر برسد و در شمارهای سال نوزدهم
زیب صفحات شود .

اینک شرح حال قهرمان بقلم وی .

یگانه استاد سخن سنج ادب فرید حضرت وجد دامت افاضاته
بالین که شرح حال و گذارش احوال بندۀ رقت خیز و اسف انگیز
است امثالاً لامرک العالی بطور اجمالی تقدیم میشود .

نام قهرمان و سجل احوال باک یان ولادتم هیجدهم شعبان سال یکهزار
و دویست و نواد و شش هجری در قریه آور زمان ملایر بدرم حسینقلی بلک از طایفه
تر کمان تیحصیلات اولیه و آخریه امرا در خدمت ملا ذالا نام آخوند قریه که
خدایش رحمت گفاد بیان رسانیده کتب علمیه نقیس را از قیل موش و گربه و
عق والدین و خاله سوکه خوانده پس شروع به کتاب نصاب صیانت
نحو کرده بقول مرحوم ابونصر که میگوید (کتاب من بخوان گر علم خواهی)
از بر کت آن کتاب خود را عالمی کامل و دانشمندی فاضل نتالی غزالی و هم بازی
امام فخر رازی دانسته سیحان واب را باقل را بعلاء معری را ضریاری جا هل

شعر ده پدرم که با نهیدستی همدوش و باقهر وفاشه هم آغوش بود محبت پدرانها بهانه وازمکتب بخانه ام روانه و سند تبحرم را اضاء فرمود و در همان اوان فارغ التحصیلی که سنم پیش از چهارده بوده بشغل نوگری خوانین قریه ام واداشت منهم مخالفت پدر را گناهی عظیم وغیر قابل عفو فهمیده رضا بقسا دادم تهریما « ۲۲ » مرحله از عمرم نگذشته بود که بربد بختیم افزود میلیم کرد و قلیلم ساخت تکلف عیال واطاعات پدر دو سد آهین در پیش خیالات بلندم گردیده یکباره فاتحه خود را خوانده از قافله ترقی و امامه شده چنان در گوشه خموال خزیدم و دامن از جهان فرو چیدم که دنیارا حصر در آور زمان و آن بیت المحن را دارالامان دانسته نکیم چیره و روزگارم تیره گشت ولی به مقتصای ذهن سرشار و قریحه خدا داد واستعداد فطرت از هر گوشه توشه و از هر خمن خوش بوداشته هنوز هم رفتارم این است و هنجارم چنین امروز بدرجۀ از علم رسیده ام که بخوبی میدانم ضرب در اصل الضرب بوده الف ولام مصدر را از اولش انداخته عین الف لام الفعلش را فتحه دادم ضرب شد »

فحمدًا له ثم حمدًا له على ما هدانا طريق النعم
فشكراً له ثم شكرأ له على ما كسانا لباس الكرم

بالآخره عمرم پهاظل صرف وکارم همه بحرف گذشت اگر کاهی
باوه سرائی گرده و چرنده و پرنده گفته ناشی از سوز درون و تاثرات گوناگون
است که در خاطر م خطور و از معانیش محدودرم نه علم عرض خوانده و نه فن
بدیعی آموخته ام طبعاً شعر را دوست دارم و شاعران را گرانمایه می شمارم مشروط
بر اینکه اشعارشان رعد آسا و کلماتشان مخنا رسا باشد جامعه افسرده را تکان
دهد و ملت خواهدید را بیدار نماید دامن گل، رها کشند و دست از جان بلبل
میدل بر دارند چشم جادو و خال هندو دردی برای کسی دوا نمیکند حرف امروز
غیر دیروز است و کار فردا سوای بس فرد است باید قلب جانان را بایدرقد گه
چغه ادر است معاوخره نمایند و سخن را نوعی سرایند که راحت روح و مایه قتوح
باشد اخلاق فاسد اصلاح و بازار کار را رواج ندهند از مداهنه پرهیزند و

از تملق گوئی بگریزند دیورا فرشته خواهند واهرمن را سلیمان ندانند کمان ابرورا
برستم و کمند گیسور ابزار مرحوم واگذارند سنان مژگان را بگیو و چاه زنخدان را
بهیشون علیه الرحمه بسیارند از توپ گروپ حکایت کنند و از تکراف بی‌سیم روایت
گذشت آنکه عرب طعنه بر عجم مینزد کنون نه دوره تر کان نه عصر خاقانست
اگر سخنانم بوج و عرايضم مطلع است از يشكاه ادب بخشايش ميظليم
والعذر عنده در کرام الناس مقبول .

مراجه کار که وامق قتيل عذر اشد
از اين رویه سخن درجهان سعی و عمل
گذشت گذشت آينده هم بسرعت برق میکند رد مولای مقیمان میفرماید
مافات مضى و ماسیاتیک فاین قم و اختیم الفرصة بین العدمین
بر خداوندان ادب و سخن فرض است که ادبی عصر حاضر مملکت را
آگاه سازند که جقا نگتنند و برآه خطاب نزوند از چنگ و چفانه و شراب مقانه
احتراز جویند اصول صوفی منشی و قلندر مآبی را بدروع گویند
سخن را ز حکمت چنان سر کشند که مفتر خرد را معطر کشند
در خاتمه از زبان بازی وروده درازی خود پوزش میخواهم مرا مذهب این است
اگر خوب اگر بد تو وجدان خود را دراینجا حکم کن .

نموداری از اشعار قهرمان

تفعل

هر بنائي که بر آن دست جهالت بازيست
بخدائی دوجهان حاصل آن ویرا بست
کین همه ذات و ادبیار توانادانیست
عادت و خوی بهائم خور و خوابست اما
از قضا شکوه مکن سر گله از بخت مکن
دانش آموزومرو جز پی تحصیل شرف
بکنافت نتوان مرد که دنیا فانیست
آدم زنده بجهان همه نان میخواهد
روح صوفی منشی تابن ایرانیست
نشود کشور جم همسر و همدوش ملل

الحق این مسئله بین تابجه حد عقلانیست
داعی از شاخ حجامت زچه در پیشانیست
بله از حرص هوس جوئی و شهوت رانیست

حرقه شیخ درایست که ما خر باشیم
گرنه از بهر فریب است و فسون زاهدرا
قه مان ناله بلیل نه نسودای گل است

خوی

و هم ای پیر قرختده خوش خصال
سراییدن نفر گفتار هست
ولی عقده سختم اندر دل است
سخن تا چه پایه بود دل پذیر
بکام خرد هم چو قدم اوقند
فر گل هم زنم یا نرخسار یار
فر طالع گنم شکوه یا از رقب
قسم کنان رو بمن گرد و گفت
معارف پژوهان و دانشوران
حسیحا صفت مرده را جان دهنند
جهان گشته مرهون احسانشان
بنوع بشر مشفق جانید
روات با نکوش خدارند جفت
بکمال بشر بود مدفون بمخاک
سخن تارک عقول را افس است
تو آسان میندار این کار را
ادب است و فرزانه و هوشمند
نه هر پارسی جامه پارساست
بدانش پژوهی توانا بود
که مقز خرد را معطر کند

قیپر خرد دوش گردم سوال
مرا ذوق تنظیم اشعار هست
حلم خوش به نظام سخن مایل است
تمیدام ای پیر روش ضمیر
چه گویم که دانا بسند او قند
و بلبل گنم قصه یا از هزار
اگر رانده گشم زکوی حیب
درخش زین سخن همچو گل بر شکفت
که دانا دلان و سخن گستران
چو در خامه فکر جولان دهنند
و آب بقا زنده تر جانشان
طیبات امراض روحانید
سخن بر گزافه نیارند گفت
تیودنی از این ادیان بالا
مقام سخن از فلك برتر است
ولی شرطها هست گفتار را
نه هر کس بهم بافت الفاظ چند
نه هرنظم را شعرخواندن رو است
سخن سنج باید که دانا بود
سخن را ز حکمت چنان سر کند

به نیکی بو آری همه نام را
ادیانه گو هرچه خواهی بگویی
سخن را حکیمانه بنیاد کن
عبارات مغلق مکش در قلام
مقام خردمند شد او جنمد
شب تیره را روز داده لقب
خرد را بیکباره رسوا کنی
مشوش مکن فکر آزاد را
بینداز دور این کم و بیش را
هران نظم و نثری که بیحاصل است
ترا صید وحشی نیاید بدست
همان آسمانست با رسماں
که امروز ما غیر دیروز ماست
چو گیسوی خوبان پریشان شدیم
بعجز تیره روزی و شرمندگی
کمانهای ابرو نیاید به کار
بود صحبت از دوست لاغ و جفنه
نه بای با نرdban خیال
تفو بر چنین همت پست باد
که مشت شماست خوری بردهن

تفعل

مرا ازان چه که جمعیتش پریشانست
چه سود اگر رخ معشوفه ماه تابانست
چه منفعت که لبیش چشمها سارحیوانست

چو خواهی که شیرین کنی کامرا
زه مسدحت و چابلوسی مبوی
قلم را ذ هر قبی آزاد کن
باوهام صرف و خیالات خام
و تهذیب اخلاق و اندوز و پند
بیانی غربه است و حرفي عجب
اگر سر که را نام حلوا کنی
مده دل ذ کف هر یربیزاد را
بموهوم دل خوش مکن خویش را
به بیش خردمند بار دل است
گرفتم که چشمی غزالی است هست
و چاه زانع تا بموی میان
پترک خطأ دادن دل خططاست
و بس در بی عشق خوبان شدیم
نیردیم و دی ازین ذندگی
چو غرش گند توپ دشمن شکار
چو دشمن بیار است میدان جنک
باوحی که طیاره بگشود بال
برآ هوس گر دهی جان بیاد
انیز بیشتر قهرمان دم مزن

خوشم که قامت جانه سرو بستانست
ادیب ماهمه در فکر نقش ایوانست
گمان نموده که نایب مناب سیجانست
بیوستان ادب بلبل خوش الحاشت
پتر ز فته چنگیز نا مسلمانست
توانش گفتن مسعود سعد سلمانست
بکار کوش که در کار راحت جانت
هزار شعر یک قرص نان گرو گانست

تجدد و هنر

کی یدر این طریقه جان فرساست
نا چه اندازه بست و نا تربیاست
زحمت کشت و کار ما بیجاست
از ازل بهر ما خدا میخواست
از حضارت چو جنت المأواست
گرچه رنجیده می شوی از راست
که بما اirth از ادم و حوات
کار فردا سوای پس فرداست
کین تبدل مسلم الاجراست
هر که را دیده خرد پیشاست
چگرم تفته از تق گرماست
آشکارا بنزد هر داناست
همه در سایه جهالت ماست
بغضائی که آسمان پیماست
علم تا در میان ما عنقاویم

خمیده همچو گمان بشتم از نهیدستو،
شکسته پایه این خانه و زبد بختی
کسیکه باقل از باقل نمیداند
ز استعاره و تشییه خشک بی معنی
جنایتی که ازین قوم رفته برایران
نه هر که فن بدیع و عروض را آموخت
ز جان بلبل و گلای عموچه میخواهی
قسم بجان عزیز تو کاندربن بازار

پسری گفت پیر دهقان را
نیک بنگر که زندگانی ما
با الاغ چلاق و گاو نوان
گوئی این زندگانی ننگین
ورنه باعث چه شد که ملک فرنان
راستی با تو در میان آرم
نیود کافی این اصول قدیم
حرف امروز غیر دیروز است
گاو بگذار و فکر ماشین کن
تن بدن مسکن نخواهد داد
در بیابان خشک گاه درو
فرق ماشین و گاو در عالم
آنچه بر ما رود ز شومی بخت
کی تواند گذشن این خر لانک
می نشان هم چو مرغ عنقاویم

لفظ پوچ است و حرف بی معنای است
ممتنع چون خیال سو فسطاست
سطح گیتی تمام پر غوغاست
مگر این ملک خارج از دنیاست
که برخسار بخت ما بیداست
این فضیلت که جد ما داراست
بی هنر هر کجا رود رسواست
بر تن خود لباس تک آراست

قطعه

کن عمر نمیگذرد دوامی
 بشکن کله و بنوش جامی

غزل

عجب اینجاست که این درد مرادر مانست
من بر آنم که خوشبها همه در هجر انشت
لذت عاشقی اندر گنف حرمانست
لیک هجران تو ام دولت جاویدانست
بداند آنکس که در این بادی هر گردانست
چون تو فرهاد شوی کوه کنی آسانست
آری امید تسلای دل پژمانست
ورنه باوصل دم از عشق زدن هذبانست
بیش کوتاه نظران دعوی بی برهانست

قطعه

که دکان تو را سرما به چند است
ولی دنیا متعاش زیب و بند است
دهد زهری و بنداری که قند است

هر چه مانده نز عهد دقیانوس
زندگی با اصول و طرز قدیم
گوش واکن که از نهیر علوم
علم آباد گرده دنیا را
اثر مرک را همی بینم
با نداری ندارد سودی
هنر خویش را نما ور نه
قهرمان هر که رخ ذعلم بتافت

در عیش بکوش ای برادر
بالا رخان بطرف گلشن

گرچه سر در غم هجران تو پیسام است
عاشقان شکوه ز هجران تو دارند ولی
با فراق تو خوش گر نکنند تو بیخ
گرچه خواهان وصال تو ام ای جان جهان
بر نیانست همه خار بیابان فراق
بیستون گنده ز هجرست نه از تیشه و صل
من به امید وصال تو کشم ذات هجر
عاشق آنست که مهیجور ز مشوق افند
قهرمان فاسفه ات نفر و ملیح است اما

بسیخی گفت روزی باده نوشی
بلطفا نیست اندر جنتهم هیچ
همه زرق است و مگر وحیله و شید

سر اسر حرف مفت و دیشیدن دست
سیهر کیجر و ش نادان بسندن دست
دل آزاده مردانش بسندن دست
همه افسون و هذیان و چرندن دست
نخواهد خورده رکوه شهدن دست
گرت دامان استغنا بلندن دست
که گفتارش همه اندرز و پندن دست

تمامش خر خری یا خر فروشی است
جهان بدمنش جاهل نواز است
زمانه مجرمی دارد که در آن
اصول کار ماهم مثل دنیا
قریب حقه بازی های مارا
زمادون همتان دامن فراچین
نخواهد از خاکس قهرمان را

غزل

که چون نو ترد قریب و دغل نمی ازام
که من نه غمزه فروش و نه عشوی بردازم
میاف میحتشمان تا ابد سرافرازام
که خون خلق نیفسرده بینجه آزم
اگر دیسه نمیکرد اشک غمازام
اسیر خال و خط لعبتان طفازام
فضای روح بود جایگاه پروازم

ازان بعیکده ای شیخ محروم رازم
دگربجان مسجد مرامخوان واعظ
گدای خانه بدششم ولی زدولت عشق
قسم به بینجه بر خار توده دهقان
ز پرده سر درونم نمیشدی افشا
من آن نیم که فسون کسی خوردم اما
اگرچه در قفس تن شکسته بر گشتم

غزل

که برق هجر تو بر هم زد آشیان مرا
که تیر چرخ بجان می خرد کمان مرا
یا و تجربه کن مفر استخوان مرا
خبر دهید از این قصه با غبان مرا
گرفته خواب فنا چشم پاسبان مرا
کسی که زانش کین سوخت دودمان مرا
مگر رها کند از قید غصه جان مرا
ربوده اشک غم از دست دل عنان مرا
چکونه فهم کند معنی بیان مرا

باغ عیش می گوزین سپس آشان مرا
چنان زیار فراقت خمیده شد پشتم
گراز شراره هجران بشک و تردیدی
زند باد خزان گشت گلشنم ویران
بخانه دزد کمین کرده وزبد بختی
خدا کند که بر آید زدودمانش دود
کجاست مرک که از دست زندگی سیرم
ملامتم ممکن از گریه ای نصیحت گوی
کسی که نیست از اسرار قهرمان آگه

دانشگاه علوم انسانی و مطالعات اسلامی
دانشگاه علوم انسانی و مطالعات اسلامی

رباعیات

این خرمگسان که شور و غوغادارند
در وهم و خیال کشمکش ها دارند
باهم سر حرف مفت دعوا دارند
من در عجبم که این سفیهان تا کی

از مع بجهائی نمودم این نکته سوال
دنیا و اساس کار دنیا از چیست
درطی حیات جز فسون چیزی نیست
هر کشمکشی که در جهان می بینم

برسید زمی فروش شیخی خود خواه
خشتش از سر خم گرفت و باشادی گفت
موجود گرت بکیسه یک بدرو زراست
بهر سرت ای پسر کلاهی کافیست

آینده خود قیاس از ماضی کن
فرداست که از من و تو نبود اثری
ایام بهار و موسم گلزار است
ماه رمضان و وقت طاعات و دعاست

گویند که ماه روزه ماهیست شریف
ایکاش که این شریف مادام حیات
گویند بقای روح ما معلوم است
صد فلسفه در بقای او میداند

این ذلت و افتضاح و خاری تا کی
مردم همه در هوا مسافر گشتند
ای آنه بورست چند بادلت و تناک
انگار کنی زصنعت و علم فرنگ

عالم <u>و</u> مسافرت کند با بال	جاهل نرسد <u>بگرد او</u> با خر لذت
در خاقنه غمت طلب خواهم کرد	کامی طلب از تو قند لب خواهه کرد
گرتن ندهی بکوچک ابدالی ما	با جوب طریقت ادب خواهم کرد
خواهی که آنی و ظیفه عمر ادا	یک لحظه مشو زیار گل چهره جدا
دریای زمانه گرچه طوفان خیزست	بگذار تو کار ناخدا را بخدا
گویند جز این سراسر ای داریم	بر حسب عمل مقام و جایی دلویم
مؤمن به بهشت و کافر اندر دوزخ	ما نیز در این میان خدائی دلویم
در کشور اگر بجز پریشانی نیست	نامی تر حقیقت مسلمانی نیست
ای شیخ در این فیجایع گوناگون	مسئول توئی گناه ایرانی نیست
اید وست بیا زغم گناری گیریم	یعنی که شراب خوشگواری گیریم
یمان شکنی بس است بر خیز که باز	یمانه بطرف سویباری گیریم

نو روز

هر طرف سر زده شاه پرم و یاسمنا
 وز دل خالک برآورده هزاران سعدنا
بیکل و سبزه پیار است کنون خویشتنا
صلب نیتنا پوشیده سر اسر دهنا
غنجه تازه بدر کرده سر از پیرها
سندس رومی بوشیده بلن غارونا
باغ بر مشك شد از بوی خوش نسترن
که فروزنده بود همچو سهیل یمنا
که بر افر وخته گردد ز رحیق کهنا
سبزه و گلابیجه گونی جو سیاه کشنا
تو بهار آمد و شد باع بر آز نسترنا
قروین ملا بر انگیخت قوشی چالاک
مام فرتوت جهان گشت دگر باره جوان
قرش ارتنک بهاری بسرا افکنده چمن
شده اشجار کهن بارد گرسیز وجوان
جامه سبز بر آرده کنون شاخ چنان
زاغ افکند بسرا مقرشی از سبز گیاه
سومن تازه بگلزار تو بنداری رات
سر خلأ عارض سیمهین بدنی را ماند
لاله در آوه بکر دار امیری است بزدک

گوئیا ریخته اقره بمیاف دهنا
 هر زمان از وزش باد شود بر شکنا
 این همچون شمن و گل شده همچون وننا
 ابر آزاری گریان شده همچون شمنا
 نر گس مست در خشنده بود چون پرنا
 بوستان گوئی امروز شده چون عدننا
 ابر چون مادر غم خواهه بوریزد لبنا
 در فضا گوئی ریزان شده مشک ختنا
 کرده بیرون زمین سیم وزر مختن نا
 کرد در باغ مکان طوطی شکر شکنا
 بلبلان نفمه سرایند در آن انجمنا
 نفمه زیر و بم صلسن از سرو بنا
 شور و غوغای فکند بلبل بسیار قدا
 سهره ستور زن و فاخته شد نایزا
 آهی کوهی در دشت کند تاختنا
 همگی روی گرایند بطرف چمنا
 همه از روی بشویند غبار حزنا
 هر کجا انجمنی بینی از مردو زنا
 در چنین عید چرا هیچ نکوئی سخناه
 وز دل خویش برون کن غم دور زمانا
 عباد الحسین - آزر هندرشتی

و آن بنفسه بخ خود کرده بنیل آلوهه
 زلف سفیل که کنون زیور داشت و دمن
 باخ پنداری امروز چو بتخانه شد است
 گل باغ اندرتايان شده مانا چو وقفن
 صفحه خاک بود سبز چوروی گردون
 از فروع گل وا زیاد روان بخش بهار
 در دهان گل نورسته و دوشیزه باخ
 در قمین گوئی شد ریخته لا لوی خوشاب
 داشت رایین که چه سان خازن بیانیه دهر
 رخت بربست ز گلزار کنون زاغ سیاه
 هر طرف بینی از گلیچهان انجمنی
 لحن موسیجه شود از سر شمشاد بلند
 هر زمان فاخته از جور خزان نوحه کند
 بلبل شیفتیه مانا شده چون مطری برق
 باشه برواز کند در فلك آینه گوزن
 دوستان مجلس زم و طرب آراسته اند
 همه شادند و طربناک در این روز نوین
 عید جمشید فراز آمده ای (آزرمند)
 تو در این روز طربناک چرا خاموشی
 روابط چمن و عید بشادی گذران